

ما فہ کانی

ژن و میر

بازار

لہ ئیسلام دا

چاپی جوارہم

ابو علی الکردي

نامادہ کردنی

منتدی اقرا الثقای

نور محمد سعید

بۆدبەرزاندنى جۇرۇھا كىتەپ: سەردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَا الثَّقَافِي)

تەسبىل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَا الثَّقَافِي)

پىراي دائىرود كىتابچاي مەختەلف مىراجىمە: (مُنْتَدَى إِقْرَا الثَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتبة (كوردى ، عربى ، فارسى)

مافه کانی ژن و میړد له ئیسلام دا

فرشته
توسینګه ی

نایبه ت به ورتاره کانی
مانوختاعید الصمد

موبایل: ۰۷۵۰۰ ۴۸۲۸۳۹۷

مافه کانی ژن و میړد له ئیسلام دا

نهوا محمد سعید

چاپی چوارهم

۲۰۱۳-۱۴۳۴

مافی لمچايدانه‌وې پاریز اووه بو
نوسینګه‌ی ته‌فسیر

ناوی کتیب: مافه‌کانی ژنو و می‌رد له ئیسلام دا

نوس: _____ نهوا محمد سعيد

بلاوکردن—هوهی نویسنده‌ی تفسیر / هه‌ولیر

خُـــه ت: نەوزاد كۆيى

نه‌خشه‌سازى: عزالدین محمد عمر

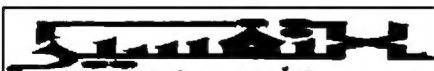
بہرگ : امین مخلص

ژماره‌ی چاپ : چوارهم

سالۃ چاپ: ۱۴۳۴ھ - ۲۰۱۳ز

تیراڑ: ۵۰۰۰ دانہ

له کتیبخانه‌ی گشتی هه‌ولێر ژماره‌ی سیاردنی (٣٨٣) ی سالی ٢٠٠٦ دراهوتی

بَارِئُكَ وَتُحَرِّمُكَ وَتُحَرِّمُكَ وَتُحَرِّمُكَ

مفتی محمد رفیع - مفتی محمد رفیع - مفتی محمد رفیع

10-1017A-115-9-A - 1111140 : 2

•WV• 172 VT 91 - •Vb• 87- 01 TT : 1150

Information Systems

[boston.com](http://www.boston.com)

Abstract

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ پیشه‌کیی

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله
محمد وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان الى يوم
الدين وبعد:

هاوسه‌رگیر، یی په‌یوه‌ندیه‌کی پیرۆزی نیوان ژنو
پیاوه، که ئیسلام چه‌ند یاساو مافیکی چه‌سپاندوه، بۆ
به‌رده‌وامیی و به‌خته‌ومریی و ئاسوده‌یی و سۆزو
خۆشه‌ویستی نیوانیان، هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و
مافانه‌ی، که به‌سه‌ر په‌کتریا نه‌وه هه‌یه، ببێته
که‌ته‌لوکی ژیا نی پۆژانه‌یان، تا خۆیا نی پێ پێومر
بکه‌ن و، ببێته مایه‌ی نه‌مانی کێشه‌و گه‌رفته‌کانیان.
چونکه زۆر جار به‌هۆی نه‌ناسینی مافه‌کانه‌وه، کێشه‌و

گرفت دروست ده‌بیټ، که ده‌بیټه ئاسته‌نگ له‌به‌رده‌م به‌خته‌ومریاندا.

ئهو ماڤانه‌ی، که باس ده‌کرین، پێویسته هه‌ریه‌ك له ژنو می‌ردی مسوولمانی مولته‌زیم و شوینکه‌وته‌ی رېڤازی پێغه‌مبه‌ر ﷺ، له‌سه‌ر خۆی پیاده‌ بکاتو، له‌ خوای گه‌وره‌ بترسێ له‌ به‌جێ‌نه‌هێنانی ئه‌م ماڤانه، که خوای به‌خشنده‌و پێغه‌مبه‌ری ئازیز، دیاریان کردووه‌. له‌ خوای گه‌وره‌ داواخوازم ته‌قوامان پێ به‌خشی و له‌ دینه‌که‌ی شارمه‌زاترمان بکاتو، بتوانین گشت یاساگانی په‌یره‌و بکه‌ین.

نه‌وا محمد سعید

١٧ ربیع الثاني ١٤٢٩

٢٠٠٨/٤/٢٣

مافی ژن به‌سه‌ر می‌رده‌که‌ی

داننان به مافه‌کانی ژن:

پیویسته له‌سه‌ر پیاوی مسوولمان دان به مافه‌کانی هاوسه‌ره‌که‌ی دا بیښی، که مافی به‌سه‌ره‌وه هه‌یه، مافه‌که‌ش خوای گه‌وره بریاری له‌سه‌ر داوه، وه‌ک دم‌فه‌رموی: ﴿...وَمَنْ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْعُرُوفِ...﴾ (البقرة-۲۲۸). واته: ئافه‌رتان حه‌ق و مافیان به‌سه‌ر پیاواندا هه‌یه به‌چاکه‌کردن، وه‌ک چۆن له‌سه‌ریانه مافه‌کانی پیاو به‌چاکه‌کردن به‌جی به‌یښن. پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ دم‌فه‌رموی: ((أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نَسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنَسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا)) رواه الترمذي ج ۲، ص ۳۱۵، صحیح ابن‌ماجه ۱۵۰۱ (حسن)، واته: پیاوان! ئیوه مافتان به‌سه‌ر ئافه‌رته‌کانتان هه‌یه، هه‌روه‌ها ئافه‌رتانی‌ش مافیان به‌سه‌رتانه‌وه هه‌یه. له‌به‌ر ئه‌وه پیاوی مسوولمانی رۆشن‌بیر و تیگه‌یش‌توو، هه‌رده‌م هه‌وئی

به‌جی هینانی مافه‌کانی هاوسه‌ره‌که‌ی دهدات، چونکه به‌جی هینانی مافه‌کانی ژن، خوشه‌ویستی و پیزو میهره‌بانایی و به‌سۆزی دهسته‌به‌ر ده‌کات، که نه‌مه‌ش بنه‌مای به‌رده‌وامیی ژانی ژن و میژدی ئاسوده‌یه، خوای گه‌وره‌ش دمه‌رموی: ﴿...وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...﴾ (الروم - ۲۱)، واته: خوای گه‌وره له‌نیوان ژن و میژدا، خوشه‌ویستی و پیزو سۆزو میهره‌بانایی دروست کردوو. نه‌مه‌ی باسکرا، وه‌ک سه‌رمه‌تایه‌کی به‌لگه‌ی شه‌رعیی مافه‌کانی ژن بوو. جا مافه‌کانی ژن به‌سه‌ر میژده‌که‌ی بریتین له:

۱- گوزمه‌ران و رمه‌تارکردن به‌چاکی: پێویسته پیاوی مسوڵمان له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌ی، به‌ باشیی گوزمه‌ران بکات و رمه‌تاری جوان بی‌ت له‌گه‌ڵیدا، وه‌ک خوای گه‌وره دمه‌رموی: ﴿...وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ...﴾ (النساء - ۱۹)

واته به چاکه‌و به باشیی مامه‌له‌و گوزدرانیان
له‌گه‌لدا بکه‌ن.

پیغه‌مبه‌ریش ﷺ دمفه‌رموئ: ((خَيْرُكُمْ، خَيْرُكُمْ
لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي)) رواه الطبراني (صحيح)،
واته: باشتړین که‌ستان نه‌و که‌سه‌یه، که له‌گه‌ل
هاوسه‌رکه‌ی باش بی، منیش له هه‌مووتان باشتړم
بو هوسه‌رکه‌م.

کاتیک ئیمام‌عه‌لی داخوازی فاطیمه‌ی کچی
پیغه‌مبه‌ری کرد، پیغه‌مبه‌ر ﷺ پیی فه‌رموو: ((هي
لك أن تحسن صحبتها)) رواه الطبراني (صحيح) واته:
فاطیمه بو تو‌یه، به‌مه‌رجی به باشیی ره‌فتاری
له‌گه‌لدا بکه‌یت. هه‌روده‌ها پیغه‌مبه‌ر ﷺ دمفه‌رموئ:
((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخِيَارُهُمْ خِيَارُهُمْ
لِنِسَائِهِمْ)) رواه الترمذي وحسنه، واته: کامل‌ترین
بروای بر‌وادار نه‌وه‌یه، که ره‌وشتی له هه‌موان
جوانتر بی، باشتړینیشیان نه‌وانه‌ن، که له‌گه‌ل

هاوسه‌ره‌کانیان ږمفتاریان جوانه. هه‌روه‌ها ده‌مه‌رموئ: ((ألا واستوصوا بالنساء خيراً)) متفق علیه، واته: نامۆزگاریتان ده‌که‌م له‌گه‌ل ئا‌فره‌تان به‌ باشی هه‌ئسو که‌وت بکه‌ن و بۆیان باش بن.

به‌ باش ږمفتار کردن له‌گه‌ل خیزان، بریتی یه‌ له‌ قسه‌ خو‌شیی و نه‌رم و نیانیی و گالته‌ کردن له‌گه‌ل و ږوخو‌شیی و سو‌عبه‌ت و پیکه‌نین، دیاره‌ ئه‌مه‌ش سیفه‌ت و کاری پی‌غه‌مبه‌ری خوا بووه‌ له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌کانی، که‌ پی‌ویسته‌ گشت مسو‌لمان‌ییکی مولته‌زیم سیفه‌تی به‌م شی‌وه‌یه‌ بی‌ت، که‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا له‌گه‌ل خیزانه‌کانی پیاده‌ی کردووه‌، ئه‌وه‌تا له‌ ته‌فسیری (ابن کثیر) ج ۱ ص ۴۶۶ دا هاتووه‌، که‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا (جیل العشرة، دائم البشر یداعب أهله‌ وی‌تلطف به‌م ویوسعهم نفقة، ویضاحک نساءه‌ حتی أنه‌ کان اذا صلی العشاء یدخل منزله‌ یسمر مع أهله‌ قلیلاً قبل أن ینام، یؤانسهم

بذلك ﷺ، واته: به جوانی پښتایي ده‌کرد، هه‌رده‌م ږوخ‌وش بوو، گه‌مه‌و گالت‌ه‌ی له‌گه‌ل څیزانه‌که‌ی ده‌کردو نه‌رمو نیان بوو، خه‌رجی بو زیاد ده‌کردن، هه‌روا به قسه‌ی خوش، هاوسه‌ره‌کانی به پیکه‌نین ده‌هینان، هه‌رکه نوږزی خه‌وتنانی ده‌کرد، ده‌چووہ مالی و له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌که‌ی، که‌میک قسه‌ی خوشی ده‌کرد، جا پیغه‌مبه‌ر به‌م کرده‌وه جوانانه شادمانی ده‌کردن) .

۲- پیویسته له‌سه‌ر بیاوی مسولمان به‌چاوی ږیزه‌وه سه‌یری هاوسه‌ره‌که‌ی بکات، نابی قسه‌ی ناشیرین و جنیوی پی بدات و نابی لی بدات، چونکه لی‌دان له نافرمت، خوږه‌وستی مسولمان مولته‌زیم نی یه. پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموی: ((ولا تضرب الوجه ولا تقبح ولا تهجر إلا فی البیت)) رواه احمد و ابو داود حدیث (حسن)، واته: له دهم و چاوی نافرمت مه‌ده‌ن و قسه‌ی ناشیرینی پی مه‌لین. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی:

((ولن يضرب خياركم)) اخرجه مالك. واته: باشتري
پياوتان نه‌وه‌یه، که له هاوسه‌ره‌که‌ی نادات، هه‌روا
دمه‌رموئ: ((ولا تضربوا إماء الله)) اخرجه ابو داود عن
إياس بن عبدالله. واته: له ژنان مه‌ده‌ن. خاتوو عائیشه
(په‌زای خوای لی بی‌ت) دمه‌رموئ: ((ما ضرب
رسول الله خادماً له ولا امرأة)) اخرجه ابن ماجه في
(سننه)، واته: پی‌غه‌مبه‌ری خوا، هه‌رگیز له
خزمه‌تکارو له ئافه‌رتی نه‌داوه. جا که پی‌غه‌مبه‌ری
خوا له ئافه‌رتی نه‌دای، پی‌ویسته له‌سه‌ر مسوڵمانان
له هاوسه‌ره‌کانیان نه‌ده‌ن و که‌سایه‌تی خو‌یان
له‌ده‌ست نه‌ده‌ن، نه‌و مسوڵمانه‌ش، که به‌لگه‌ بو‌ خو‌ی
دروست ده‌کات، گوايه پی‌غه‌مبه‌ر فه‌رموویه‌تی:
((لايسأل الرجل فيما ضربه إمرأته - پیاو پرسیا‌ری لی
ناکری دهرباره‌ی نه‌وه‌ی، که له ژنه‌که‌ی ده‌دات))
اخرجه ابو داود، نه‌وا نه‌م فه‌رمووده‌یه (ضعیف) وه
کاری پی‌ ناکری. نه‌و لی‌دانه‌ش، خوای گه‌وره له

قورن‌اندا باسی ده‌کات بو قوناغیکه، که ئهم ئافره‌ته تووشی (نشون) ده‌بیٚت، واته سهرپیچی می‌رده‌که‌ی ده‌کات له چاکه‌کاری و جیبه‌جی نه‌کردنی مافه‌کانی، که ئهمه‌ش له سییه‌م قوناغ به‌کار دیت. قوناغی یه‌که‌م می‌رده‌که‌ی ئامۆزگاری بکات، که له خوا بترسی و مافه‌کانی جیبه‌جی بکات و سهرپیچی نه‌کات، ئه‌گینا خوای گه‌وره لی‌ی رازی نابیت، جائه‌گه‌ر ئامۆزگاری سوودی نه‌بوو، ئینجا قوناغی دووهم به‌کار دیت، که بریتیه له سهرجی نه‌کردنی، گه‌ر ئهمه‌ش سوودی نه‌بوو، ئینجا قوناغی سییه‌م، که لی‌دانه پیاوه ده‌کریت، به‌لام چون لی‌دانیک، لی‌دانیک، که له دهم و چاوی نه‌دات و هیچ نه‌ندامیکی له‌شی نه‌شکینئ (لا تضرب الوجه)، لی‌دانه‌که‌ش به مه‌به‌ستی ته‌مبی کردن و هه‌له راست کردنه‌وه بیت، نه‌ک به مه‌به‌ستی تۆله‌سه‌ندنه‌وه، با لی‌دانه‌که‌به سهرین و پشته بیت و له‌سهرقه‌ره‌ویله‌ی نووستن

بيټ، تاوه‌كو ببيټه گه‌مه و يارى، كه كوټاييه‌كه‌ى به
صولح كوټايى بيټ.

۳- له‌سهر پياوى مسولمان پيويسته، كه خواردن و
خواردنه‌وه و پوښاك و جل و به‌رگو و خانوو له‌سهر
بنچينه‌ى هه‌لأل بو خيزانه‌كه‌ى دابين بكات، به‌بى
منه‌ت كردن و به‌چاودادانه‌وه. ((قال رجل من
الصحابه يا رسول الله ما حق زوجة أحدنا عليه؟ قال:
أن تطعمها إذا طعمت وتكسوها إذا اكتسيت...)) رواه
أبو داود حديث (حسن)، واته: يه‌كيك له هاوه‌لان گوتى:
ئه‌ى پيغه‌مبه‌رى خوا! مافى خيزانى هه‌ريه‌كيكمان
به‌سه‌رمانه‌وه چيه؟ پيغه‌مبه‌ر فه‌رمووى: خواردنى
بو دابين بكه‌يت و پوښته‌ى بكه‌يت. هه‌روه‌ها
پيغه‌مبه‌رى خوا، هانى مسولمانان ده‌دات، كه بزوي
خيزانه‌كه‌ى بدات، چونكه به خيرو سه‌ده‌قه بو
ده‌نووسرى، بويه ده‌فه‌رموى: ((إذا أنفق الرجل على
أهله نفقة يحسبها فهي له صدقة)) متفق عليه، واته:

گەر پیاو بژیوی خیزانه‌که‌ی بدات له پیناوی خواى
گه‌وره، ئەوا بۆى به خيرو سه‌دهمه‌ ده‌نوسرى.

۴- پینوێسته له‌سه‌ر پیاوی مسوڵمان، چاوپۆشیی له
هه‌له‌و که‌م و کورتیه‌کانی هاوسه‌ره‌که‌ی بکاتو،
ته‌حه‌ممولی نارمزیی یه‌کانی بکات و ئی ببوری،
چونکه‌ گەر چه‌زی به‌ هه‌ندی پ‌ه‌وشتی خیزانه‌که‌ی
نه‌کرد، ئەوا هه‌ندی پ‌ه‌وشتی جوانی تری هه‌یه، که
پیاو رازی ده‌کا، وه‌ک پ‌یغه‌مبه‌ری خوا ده‌فه‌رموی:
(لا یفرک مؤمن مؤمنة، إن کره منها خلقاً رضی منها
آخر)) صحیح مسلم، ج ۲، ص ۱۰۹، واته: پیاوی بر‌وادار
با ر‌ق‌و‌کینه‌ی نه‌بیّت به‌ ئافه‌رمی بر‌وادار، گەر له
پ‌ه‌وشتی رازی نه‌بوو، ئەوا پ‌ه‌وشتیکی تری به‌ دله‌و
رازی ده‌کات.

پینوێسته پیاوی مسوڵمان پ‌ه‌چاوی ده‌رونی ئافه‌رم
بکات، که له هه‌ندی حاله‌تدا دوو‌چاری گرفتو
نه‌خۆشیو له‌بیر‌چوون ده‌بیّت، وه‌ک حاله‌تی بی

نوښږی (حیض)، که کارده‌کاته سهردل و دهر و
جه‌سته و تیک دانی میزاجی نافرمت.

وښه‌یه که له چاوپوښی: له کتیبی (الاسلام
والحیة الجنسية) دکتور محمود الشریف دا هاتوو:
پیاوړیک به مه‌به‌ستی سکاڵا‌کردن له ده‌نگ
به‌رز‌کردنه‌وه و دم درږی خیزانه‌که‌ی، چوو بو‌لای
ئیمامی عومهر له ماله‌که‌یدا، جا که گوږی له
خیزانه‌که‌ی ئیمامی عومهر بوو زمان درږی
ده‌کرد، که ئیمامی عومهر بی ده‌نگ بوو، وه‌لامی
نه‌ده‌دایه‌وه. کابرا دهر و ات، ئیمامی عومهر بانگی
ده‌کات و پښی ده‌لښت: براهه‌م هیج ئیشت هه‌بوو؟
گوتی: هاتوم سکاڵای خیزانه‌که‌مت له‌لا بکه‌م، به‌لام
گوږم له خیزانه‌که‌ت بوو، که به هه‌مان شیوه زمان
درږی ده‌کرد!! ئیمامی عومهر گوتی: له‌به‌ر چه‌ند
ماڤیک ته‌حه‌ممولی فسه‌کانیم کردوو، که
به‌سه‌رمه‌وه‌ی هه‌یه: له‌به‌رئه‌وه‌ی بو‌ته چیشت

لیننه‌رو جل شوړو شیرددری منداله‌که‌م، که نه‌مانه
هیچی له‌سهر نی یه بیکات، هه‌روه‌ها داوینم له
حه‌رام ده‌پاریژی. که‌واته براکه‌م، تو‌ش ته‌حه‌ممولی
بکه.

۵- پښو‌سته له‌سهر پیاوی مسو‌لمان پاریزگاریی له
شه‌ر‌م‌فو ناموس و ئاب‌روی خیزانه‌که‌ی بکات،
نه‌هیل‌یت سفور بی‌وجل‌ی ناشه‌رعیی بی‌وشی و
تی‌که‌لی پیاوی بی‌گانه بی‌ت، نه‌هیل‌ی ته‌وقه له‌گه‌ل
پیاوی بی‌گانه بکات، ری‌گا نه‌دات له فه‌رمانه‌کانی
خواو پی‌غه‌مبه‌ر لای‌دات، به‌لکه ده‌بی جی‌به‌جی
بکات، چونکه پیاو به‌رپر‌سیاره له خیزانه‌که‌ی، وه‌ک
پی‌غه‌مبه‌ری خوا ده‌فه‌رموی: ((و ی‌سأل الرجل عن
أهل بیته)) رواه النسائي وابن حبان، واته: پیاو سه‌بار‌مت
به خیزانه‌که‌ی لی‌ی ده‌پر‌سری‌ته‌وه، هه‌روه‌ها
ده‌فه‌رموی: ((الرجل راع في أهله وهو مسؤل عن

رعیته)) متفق علیه، واته: پیاو به‌رپرسیاره له خیزانه‌که‌ی و، به‌رپرسیاره له مال و مندالی.

که‌واته ده‌بی پیاوی مسو‌ل‌مان فه‌رمان به خیزانه‌که‌ی بکات دینی خوا په‌یره و بکات و، پاریزگاری له نویژده‌کان بکات، و‌م‌کو خ‌و‌ای گه‌وره دم‌فه‌رم‌و‌ی: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا...﴾ (طه - ۱۳۲)، واته: فه‌رمان به خیزانه‌که‌ت بکه به نویژ کردن و، به‌رده‌وام به له‌سه‌ر ئه‌م فه‌رمانه، که له‌کاتی خ‌و‌ی ئه‌نجام بدری‌ت.

۶- پ‌ی‌و‌ی‌سته له‌سه‌ر پیاوی مسو‌ل‌مان، مافی خیزانه‌که‌ی بدات له شاره‌زابوون و فی‌ربوونی دینی خوا و له سه‌ر ئه‌م فی‌ربوونه‌ش، هانی بدات، جا ئه‌گه‌ر خ‌و‌ی نه‌یتوانی به‌م کاره هه‌ل‌سی، ئه‌وا ده‌بی ر‌ی‌گه به خیزانه‌که‌ی بدات به ئاماده بوون له ک‌و‌ری شه‌رعی و، فی‌ر بوون له مزگه‌وته‌کان به مه‌به‌ستی

شارمزابوون له دینی خوا، دیاره زانستی شهرعیی
 هه‌رزه له‌سه‌ر پیاوو ژن، وه‌ک پیغه‌مبه‌ر دمفه‌رموئ:
 ((طلب العلم فريضة على كل مسلم)) رواه مسلم،
 سه‌بارمت به‌ر پيگه نه‌گرتن دمفه‌رموئ: ((اذا استأذنت
 امرأة أحدكم الى المسجد فلا يمنعها)) أخرجه البخاري في
 صحيحه. واته: گهر خیزانی هه‌ریه‌کیک له ئیوه
 ئیزنی خواست بو‌چوونه مزگه‌وت، با‌رپيگه‌ی لی
 نه‌گري‌ت. هه‌روه‌ها دمفه‌رموئ: ((لا تمنعوا اماء الله
 مساجد الله))، واته: رپيگه له ئافه‌رتان مه‌گرن له
 چوونیان بو‌مزگه‌وته‌کان.

۷- پي‌ويسته له‌سه‌ر پیاوی مسو‌لمان، رپيگه به
 هاوسه‌رمه‌کی بدات، سه‌ردانی داي‌ک و باو‌ک و خزم و
 که‌سو کار و دراوس‌ي‌کانی بکات، چونکه سه‌ردانی
 کردنیان له ئیسلامدا به‌واجب دانراوه‌و، مایه‌ی
 به‌ده‌سته‌ي‌نانی به‌هه‌شته، پیغه‌مبه‌ر دمفه‌رموئ: ((لا

یدخل الجنة قاطع)) رواد البخاري ومسلم، واته: نهو
كهسه‌ی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی بېچرېننې ناچیته
به‌هه‌شت. جا پیاوی جوامیرو مسوئلمان، رېگه به
خوۍ نادات، هاوسه‌ره‌که‌ی تووشی گونا‌هی ناوا
گه‌وره بېی.

۸- پېوېسته له‌سهر پیاوی مسوئلمان، نه‌ینیی و عه‌یبو
که‌م و کورتي هاوسه‌ره‌که‌ی بپووشی و، لای هیچ
که‌سیک باسی نه‌کات، ته‌نانه‌ت لای دایک وباوکی و
خوشک و برای، به‌تایبه‌تی نه‌ینیی سهرجییی، که
پېغه‌مبه‌ری خوا نهو جوړه که‌سانه‌ی به خراپترین
که‌س داناوه له رپوژی قیامه‌ت، وهک دمفه‌رموی: ((ان
من شرّ الناس عند الله منزلة يوم القيامة الرجل يفضي
امراته وتفضي إليه ثم ينشرها)) رواد مسلم، واته:
خراپترین که‌س له لای خوای گه‌وره له رپوژی
قیامه‌ت نهو پیاوه‌یه، که نه‌ینیی سهرجییی له‌گه‌ل

ژنهكه يى و، ئافرمټ له گهل ميژدهكه ي له ناو خه لگى
بلاوده كاته وه.

۹- پيويسته له سهر پياوى مسولمان وهك مافي
به سهر يه وه هه يه وه، وهك هاوبه شى ژيانى، راويژر به
هاوسهره كه ي بكات، به تايبه تى نه و كارانه ي تايبه ته
به ژيانيان، له جواميژرى پياويشه دان به وماڤه
دابنيټ و، كه سايه تى له لاي هاوسهره كه ي بهرز
بيټ. پيغه مبهري خوا ﷺ يه كيك بووه له و
كه سانه ي، كه راويژرى به هاوسهرى خوى كردووه،
نه وه بوو كاتيڪ له نووسينى (صلح الحديبية)
بووه وه به هاوه له كاني فهرموو: (قوربان يه كانتان
سهر برن و سهر تان بتاشن)، به لام هيچ كه سيك نه م
فهرمانه ي جيبه جى نه كرد، جا پيغه مبهري چووه لاي
(ام سلمه) ي هاوسهرى و پرووداوه كه ي بو گيږايه وه،
(ام سلمه) گوتى: تو له پيش چاوى نه واند
قوربان يه كه ت سهر بره و سهرت بتاشه. پيغه مبهريش

به قسه‌ی (ام سلمه) ی کرد، پاشان مسوڵمانه‌کان، که ئه‌مه‌یان بینی، ئه‌وانیش هه‌ستان قوربانیه‌کانیانی خۆیان سه‌ربرێ و سه‌ریان تاشی. ئه‌وه‌بوو ئه‌م راویژده‌ی پیغه‌مبه‌ر به‌ هاوسه‌رده‌که‌ی، خیریکی گه‌وره‌ی به‌دوا داهاات.

به‌لام له‌ناو خه‌لکی عه‌وام ئه‌وه‌ باوه، که ده‌لێ: (پرس به‌ژن بکه‌و به‌ قسه‌ی مه‌که‌) ، گوايه ئه‌مه‌ فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ره (شاوړه‌ن و خالفوه‌ن)، به‌لام راستیه‌که‌ی ئه‌مه‌ ئه‌وه‌یه، که به‌ زمانی پیغه‌مبه‌ر هه‌لبه‌ستراوه‌و (موضوع)ه‌.

١٠- له‌ مافی ئافه‌رته‌ به‌سه‌ر میژده‌که‌ی، راسته‌وخۆ دوا‌ی نویژی عیسا بکه‌رپه‌ته‌وه‌ ماڵه‌وه‌، نابێ شه‌وانه‌ به‌ دره‌نگی بچیته‌وه‌ ماڵ و کات به‌بێ سوود له‌ دمه‌روه‌ی ماڵ به‌سه‌ر ببات، چونکه‌ دره‌نگ هاته‌نه‌وه‌ ماڵ، دله‌ راوکێ و چه‌نده‌ها گومان بو‌ خیزانه‌که‌ی دروست ده‌کات و هه‌راسانی ده‌کات، که کار ده‌کاته

سهر دل و دموونی. هه‌روها ده‌بی هه‌ستی
 خیزانه‌که‌ی ږا‌بگری و فه‌رامو‌شی نه‌گات. دياره
 دره‌نگ گه‌رانه‌وه بو مال نيشانه‌ی فه‌رامو‌ش کردنه،
 که ده‌بیته ه‌وی سستبوونی په‌یوه‌ندی
 خو‌شه‌ويستی ژنو میژد. نه‌وه‌تا پی‌غه‌مبه‌ری خوا
 نارم‌زایی د‌م‌ده‌ږی به‌رام‌به‌ر به‌عه‌بدو‌ل‌ل‌ای کوری
 عومه‌ر، که شه‌وانه دره‌نگ ده‌چووه مال‌ه‌وه‌و
 نه‌ده‌چووه لای خیزانه‌که‌ی، جا پ‌ی فه‌رموو: ((ان
 لزوجك عليك حقاً)) متفق علیه، واته: هاوسه‌ره‌که‌ت
 مافی به‌سه‌رته‌وه هه‌یه. له‌و مافه‌ش نه‌وه‌یه، که
 له‌گه‌لی جووت بی بویه پی‌ويسته له‌سهر پیاو
 خیزانه‌که‌ی له جووت بوون تی‌ر بکات، وه‌ك چو‌ن
 له‌سه‌ریه‌تی له‌نان و خو‌اردن تی‌ری بکات).

که‌واته ناب‌ی پیاو نه‌م مافه فه‌رامو‌ش بکات
 ،چونکه پی‌غه‌مبه‌ری خوا زو‌ر نارازی بووه به‌و
 که‌سانه‌ی، که خو‌یان له‌هاوسه‌رم‌کانیان دوور

خستۆتهوهو، لهگه‌ئيان دا جووت نابن به بيانووى
خۆ يه‌كلا كردنه‌وه بۆ عيبادت.

۱۱- پيويسته پياوى مسولمان، خۆى بو هاوسه‌ره‌كه‌ى
جوان بكات و خۆى بۆن خو‌ش بكات و جلى
جوانورپكوپي‌ك له‌به‌ربكات و جله‌كانى ئوتوبكات
وزوو زوو خۆى بشوات، ئيبين عه‌بباس كورپى مامى
پيغه‌مبه‌روزاناي ئوممه‌ت، گوتويه‌تى: (إني أحب أن
أترين للمرأة كما أحب أن تترين لي)، واته‌: هه‌زده‌كه‌م
خۆم بۆ هاوسه‌ره‌كه‌م جوان بكه‌م، هه‌روه‌ك چۆن
هه‌زده‌كه‌م خۆييم بۆ جوان بكات. هه‌روا نابى
خواردنى بۆن ناخۆشى وه‌ك سىرو پياز و كه‌وه‌رو
هاوشيوه‌يان بخوات به‌تايبه‌تى، له‌وكاتانه‌ى ده‌يانه‌وى
جيماع بكه‌ن، چونكه‌ بۆنى ناخۆش ده‌بيته‌ هۆى
دوركه‌وتنه‌وه‌و بيزران له‌يه‌كترى.

۱۲- پيويسته له‌سەر پياوى مسوولمان، گەر له ژنيك زياتر هاوسه‌رى بوو، دادگه‌ريان له نيواندا جيبه‌جى بکات، دادگه‌ريش له خواردن و خواردنه‌وهو جل و به‌رگ و خانوو و نوره‌مانه‌وه جيبه‌جى ده‌کړي، به‌لام له خوښه‌ويستيدا دادگه‌ريى جيبه‌جى ناکړي، چونکه خوښويستن له‌سهروى ويستى مروغه، ته‌نانه‌ت پيغه‌مبه‌ر نه‌يتوانيوه هه‌موو هاوسه‌ره‌كانى وهک يهک خوښ بوي.ت.

پيغه‌مبه‌رى خوا دمه‌رموي: ((من کانت له امرأتان فلم يعدل بينهما جاء يوم القيامة أحد شقيه ساقطاً أو مائلاً)) رواه احمد وابو داود وابن ماجه والنسائي، واته هه‌ر پياويک دوو ژنى هاوسه‌ر بوو، دادگه‌رى له نيوانيان دا جى به‌جى نه‌کات، نه‌وا له پوژى قيامه‌ت به‌شانى خواره‌وه ديته پيش. ئيمام شه‌وکانى شه‌رع ناس سه‌بارمه‌ت به‌م فه‌رمووده‌يه ده‌لى: ((نه‌مه به‌لگه‌يه له‌سهر مه‌يل دان به‌لاى ژنيكى تره‌وه له

گەر دىتەۋى سۆزۈ ھەست و سەرنجى خىزانە كەت
بۇ لاي خوت رابكىشى، ئەم مافانە جىبە جى بىكە.

ماڻي پياو
به سهر
ڙنه ڪهي

دیاره پیاویش چەند مافیکی بەسەر ژنە‌که‌یه‌وه
هه‌یه، که ده‌بی ئافره‌تی مسوڵمان جیبه‌جیی بکات،
گەر بیه‌وئ به‌هه‌شتی خوای ده‌ست که‌وئ، چونکه
به‌هه‌شت به‌پرمزانه‌ندی می‌رده‌که‌ی به‌نده، وه‌ک
پیغه‌مبەر ﷺ دمه‌رموئ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسًا
وَصَامَتْ شَهْرًا وَحَفِظَتْ لِرَجُلٍ وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا قِيلَ لَهَا
أَدْخِلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِهَا شِئْتَ)) صحیح الجامع الصغیر،
۶۶۰، واتە: گەر ژن پینج نوێژە‌کانی ئە‌نجامداو، مانگی
پرمه‌زان به‌پۆژوو بوو، داوینیی خوئی له‌ خراپه
پاراستو گوێ‌پرایه‌ئی می‌رده‌که‌ی له‌ چاکه‌ کرد، ئە‌وا
پئی ده‌گوترئ: برۆ بۆ به‌هه‌شت، له‌ هه‌ر دەرگایه‌که‌وه،
که‌ ئارم‌زوو ده‌که‌ی. هه‌روه‌ها دمه‌رموئ: ((أَيُّمَا امْرَأَةٍ
مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ)) رواه الترمذی
(صحیح)، واتە: هه‌ر ژنی‌ک بم‌رئ و می‌رده‌که‌ی لیی رازی
بی ده‌چیته به‌هه‌شت.

نافره‌تیک ده‌چیته لای پیغه‌مبه‌ری خوا بو هه‌ندی
 پیو‌یستی، پیغه‌مبه‌ری خوا وَعَدَ پیی دمه‌رموی:
 می‌ردت هه‌یه؟ نه‌ویش ده‌لی: به‌لی، پیغه‌مبه‌ر ناگاداری
 ده‌کاته‌وه، که سه‌رپیچی می‌رده‌که‌ی له چاکه نه‌کات
 و به‌قه‌سه‌ی بکات، چونکه سه‌رپیچی‌کردنی ناگروه،
 گو‌پرایه‌لی‌کردنی به‌هه‌شتی پی ده‌ست ده‌که‌وی، که
 دمه‌رموی: ((لأنه جنتك و نارك)) رواه الترمذي وسنده
 صحیح. واته: می‌رده‌کات، به‌هه‌شت و دۆزه‌خته هه‌روا
 دمه‌رموی: ((إنان لا تتجاوز صلاتهما رؤوسهما: "وامرأة
 عصت زوجها حتى ترجع")) رواه الطبراني والحاكم (جید)
 واته: دوو‌که‌س نو‌یژه‌که‌یان له‌سه‌ریان زی‌اتر به‌رز
 نابیته‌وه، یه‌گیکیان نافره‌تیکه، که سه‌رپیچی
 می‌رده‌که‌ی ده‌کات له چاکه داو به‌قه‌سه‌ی ناکات، تا نه‌و
 کاته‌ی ده‌گه‌رپته‌وه‌و په‌شیمان ده‌بیته‌وه.

ماڤه‌کانی پیاو به سهرژنه‌که‌ی ئه‌مانه‌ن:

۱- پێویسته له‌سهر ئافهرتی می‌ررداری مسوڵمان، گوێ
 رایه‌لیی می‌رده‌که‌ی بکات له هه‌موو شتێکدا، گهر
 گونا‌هو تاوان نه‌بێ، چونکه گوێ‌رایه‌لیی، ده‌بی ته‌نها
 له چاکه‌کاریدا بکری‌ت. پێغه‌مبه‌ر ﷺ دم‌فه‌رموێ:
 ((لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق)) رواه احمد في
 المسند، واته: گوێ‌رایه‌لیی بۆ که‌سی‌ک نیه، گهر ئه‌و
 که‌سه له سه‌رپێچیی خوا دا‌بی‌ت.

جا ئه‌گه‌رمی‌رد دا‌وای فری‌دانی سه‌رپۆش، یان
 دهرخستنی رازاو‌هیی بۆ پیا‌وی بی‌گانه‌ی لی بکات،
 یان بیه‌وێ له‌کاتی هه‌یزدا له‌گه‌ڵی جووت ببێ، یان
 له‌دا‌وای له‌ رپی کۆمیه‌وه بجی‌ته‌ لای، یان
 هه‌رشتی، که‌ خواو پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم
 بی‌یان ناخۆشه، نابێ گوێ‌رایه‌لیی می‌رده‌که‌ی
 بکات. وه‌ک پێغه‌مبه‌ر دم‌فه‌رموێ: ((من أتى حائضاً،

او امرأة فی دهرها او کاهناً فصدقه بما یقول فقد کفر بما
 أنزل علی محمد)) صحیح (آداب الزفاف، ۳۱)، واته ههر
 بیاویک له‌گه‌ل ژنی چه‌یزداری جوت ببی، یان
 بجیته لای ژنه‌که‌ی و له دواوه‌ی جوت ببی، یان
 بجیته لای فالجییه‌ک و بر‌وای پی بکات، ئەوا باوهری
 به‌وه نیه، که بو پیغه‌مبهر هاتوو. هه‌روه‌ها
 دم‌فهرموئ: ((ملعون من أتى امرأة فی دهرها)) سنن ابی
 داود، ج ۶، ص ۱۹۸، واته: ئەو که‌سه له ره‌حمه‌تی خوا
 بی‌به‌شه، که له دواوه ده‌جیته لای ژنه‌که‌ی.

۲- پیویسته له‌سه‌ر ئافهرتی می‌ردداری مسوولمان،
 شه‌ره‌فو ئابرووی می‌رده‌که‌ی بی‌پاریزیو، پاریزگاری
 له مال و سامان و که‌لو په‌لی ناو مالو، چاودیری
 منداله‌کانی بکات، خ‌وای گه‌وره دم‌فهرموئ:
 ﴿...فَالصَّالِحَتُ قَبِيحَتٌ حَفِظْتُ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ
 اللَّهُ...﴾ (النساء- ۳۴)، واته: ئافهرتی (صالحة)

نه‌وانه‌ن، که گوئ رایه‌لی می‌رده‌کانیان ده‌که‌ن، کاتیک
می‌رده‌کانیان له لایان نابن، ئابروو مال و مندالیان
ده‌پاریژن. پښغه‌مبه‌ریش ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((والمرأة
راعية في بيت زوجها ومسؤولة عن رعيتها)) متفق
عليه، واته: ژن له مائی می‌رده‌که‌ی به‌رپر‌سیاره،
هه‌روا له مال و منداله‌که‌شی به‌رپر‌سیاره.

۳- پښو‌یسته له‌سه‌ر ئا‌فرمتی می‌رد‌دار، خو‌ی بو
می‌رده‌که‌ی جوان بکات و روو به‌خه‌نده‌و قسه‌خو‌ش
بی‌ت و گرژ نه‌بی‌ت و بی‌ته‌ مایه‌ی هه‌سان‌دنه‌وه‌ی
می‌رده‌که‌ی و زمان در‌یژی له‌سه‌ر نه‌کات. هه‌روه‌ا
به‌شی‌وه‌یه‌ک خو‌ی نیشانی می‌رده‌که‌ی نه‌دات، که
می‌رده‌که‌ی هه‌زی پی‌ ناکات، چون‌که‌ پیاو هه‌ز
ده‌کات هه‌رده‌م خیزانه‌که‌ی خو‌ی بو جوان بکات و
جلو به‌رگی پاک و خاوین و جوان و پازاوه‌ی بو له‌به‌ر
بکات، که خو‌ی هه‌زی پی‌ ده‌کات و چاو‌ی پی‌ رو‌ن
ده‌بی‌ت، پښغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((خير النساء من

تسرك إذا أبصرت، وتطيعك إذا أمرت، وتحفظ غيبتك في نفسها ومالك)) اخرجہ الطبراني من حديث عبدالله بن سلام (صحيح) صحيح الجامع الصغير، ۳۲۹۹، واته: باشتړين ئافرمټ ئه وده، كه ته ماشاټ كړد دلت خوښ بكاټو به قسهټ بكاټ، كاټيكيښ له مال نابيت، خوټي و داراييت دمپاريږي.

دياره خو جوانكردن و بون خوښي، يهك لهو شتانه يه پياو دلي پي خوښ دهبيت و خوشه ويستي بو زياتر دهبيت، چونكه نه وگاټه، پياو وا هه ست دهكاټ، كه هاوسه ركه ي پړي دهگريټ و گرنكي پي ددهټاټ. ئيبن عه عباسيش دمفه رموي: هز دهكه م خوټم بو خيږانه كه م جوان بكه م، وهك هز دهكه م نه ويش خوټي بوټم جوان بكاټ. به لام جي داخه زور له ئافرمټان، هم ماڧه گرنگه يان فه راموش كړدوووه به شيو دهكه خوټان نيشاني ميږده كانيان ددهمن، به جليكي بون چيشتاوي و به قريكي ئالوزاوي، كه

دەبىئىيەتتە ھۆى دورىگەرلىككە ئىگە ھۆى مىڭدىن كۆپىنچە.
ئەھۋال ئافرىقىدا، ۋا دىمىنىڭ ئەھۋال ئافرىقىدا،
كە خۆى ھەممەش بىكەت ۋە جەللىي ۋە پەزىلەت بۇ
مىڭدىن كۆپىنچە ئەھۋال ۋە خۆى كۆپىنچە بىكەت.

لەھىيەت، ئافرىقىدا، ئەھۋال ۋە خەۋەر، دەپ ئىزدەيدۇ
مىڭدىن كۆپىنچە دى ۋە خۆى بۇ جەللىي ۋە پەزىلەت
تېرى بىكەت، بەئىيەتتە ئەھۋال ۋە پەزىلەت
دەپىنە، ئافرىقىدا ئەھۋال ۋە پەزىلەت ۋە پەزىلەت
جەللىي ۋە ئەھۋال ۋە پەزىلەت، كە پەزىلەت ئەھۋال ۋە
سەھىيە بۇ خەۋەر پەزىلەت ۋە پەزىلەت ھۆى
بۇ ۋە پەزىلەت ھەممەش خەۋەر ۋە پەزىلەت دەپ
ئافرىقىدا مۇھەببەت ۋە پەزىلەت، ھەممەش خۆى بۇ
مىڭدىن كۆپىنچە پەزىلەت ۋە پەزىلەت ئەھۋال ۋە
ۋە پەزىلەت ۋە پەزىلەت جەللىي ۋە پەزىلەت خۆى.

۴- پەزىلەت ئەھۋال ئافرىقىدا مىڭدىن كۆپىنچە، ھەممەش
مىڭدىن كۆپىنچە ۋە پەزىلەت (جەللىي ۋە پەزىلەت) لىكەت،

یه‌کسەر به‌دهم داواکه‌یه‌وه به‌چیت و سه‌رپیچی
 نه‌کات، با ئه‌و کاته‌ش کاتی نان کردن بیت، چونکه
 ئه‌مه کاریکی زۆر هه‌ستیاره‌و ده‌بی جیبه‌جی
 بکریت، ئه‌گینا ئافره‌ته‌که وه‌بهر خه‌شم و تورپیه
 خوای گه‌وره له‌عنه‌تی فریشته‌کان ده‌که‌ویت، وه‌ک
 پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموی: ((والذي نفسي بيده ما من
 رجل يدعو امرأته الى فراشه فتأبى عليه إلا كان الذي في
 السماء ساخطاً عليها حتى يرضى عنها)) رواه البخاري
 ومسلم، واته: سویندم به‌و که‌سه‌ی، که‌ گیانمی
 به‌دهسته، هه‌ر پیاویک داوا له‌ خیزانه‌که‌ی بکات بو
 سه‌رجیی و خیزانه‌که‌ی فه‌ده‌غه‌ی بکات و به‌دهم
 داواکه‌یه‌وه نه‌چیت، ئه‌وا خوای گه‌وره لیی تورپیه،
 هه‌تا ئه‌و کاته‌ی می‌رده‌که‌ی لیی رازی ده‌بی.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ((إذا دعا الرجل امرأته الى
 فراشه فلم تأت فبات غضبان عليها لعنتها الملائكة حتى
 تصبح)) متفق علیه، واته: گه‌ر پیاو داوا‌ی له‌ ژنه‌که‌ی
 کرد بو سه‌ر جیی، خیزانه‌که‌شی به‌دهم داواکه‌یه‌وه

نه‌چئو پیاوه‌که لیی توره بی، نه‌وا هه‌تا به‌یانی،
فریشته‌کان له‌عنه‌تی لی ده‌که‌ن، هه‌روا ده‌فه‌رموی:
(إذا دعا الرجل زوجته لحاجته فلتأته وإن كانت على
النور)) رواه النسائي والترمذي (صحيح) صحيح الجامع
الصغير، ۵۳۴، واته: گهر پیاو داوای له هاوسه‌ره‌که‌ی
کرد بو جووت بوون، با هاوسه‌ره‌که‌ی به‌ده‌می‌ه‌وه
بچیت، نه‌گهر له‌سه‌ر ته‌ندور و سی‌ری نان کردن
بی‌ت.

که‌واته ئا‌فره‌تی صالحه نه‌و ئا‌فره‌ته‌یه، خو‌ی له‌م
هه‌موو هه‌ره‌شانه ده‌پاری‌زیت و می‌رده‌که‌ی رازی
ده‌کاتو، ناهیل می‌رده‌که‌ی توشی داوین پی‌سی
بی‌ت، یان توشی نه‌زه‌رو پروانینی چه‌رام بی‌ت.

۵- مافی پیاو له‌سه‌ر ژنه‌که‌ی نه‌وه‌یه، به‌بی ئیزنی نه‌و
نه‌چیته دهره‌وه، گهر بو مزگه‌وتیش بی. نه‌وه‌تا
پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموی: ((...حقه علیها أن لا
تخرج من بيتها إلا بأذنه...)) المجموع شرح المذهب، في فقه

الشافعية، ج ١٥، ص ٥٧٦، واته: مافی پیاو له‌سه‌ر خیزانه‌که‌ی نه‌وه‌یه، به‌بێ ئیزنی نه‌و له‌ مال نه‌چیته‌ دمره‌وه.

هه‌روه‌ها له‌ فهرموده‌یه‌کی تر ده‌فه‌رموئ: ((ولا تخرج من بيتها إلا بإذنه فإن فعلت لعنتها ملائكة السماء وملائكة الرحمة، وملائكة العذاب حتى ترجع...)) رواه الطبراني عن ابن عباس (حسن الأسرة) صديق حسن خان، ص ١٠٥، واته: ئافرمت به‌بێ ئیزنی میژده‌که‌ی نه‌چیته‌ دمره‌وه، گه‌ر چووه‌ دمره‌وه‌ فريشته‌کانی ئاسمان و فريشته‌کانی په‌حمه‌ت و فريشته‌کانی عه‌زاب له‌عه‌نه‌تی لی ده‌که‌ن، تا نه‌و کاته‌ی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه‌. به‌لام پیاویش نابێ ئه‌م ئیزنه‌ ئیستغلال بکات و ژنه‌که‌ی مه‌نع بکات له‌چونه‌ مالی باوکی، گه‌رمه‌نعی بکات، نه‌وا ژنه‌که‌ بو‌ی هه‌یه‌ به‌بێ ئیزنی میژده‌که‌ی سه‌ردانی مالی باوکی بکات، چونکه‌ مه‌نع کردنی ژن بو‌مالی باوکی، سه‌ره‌په‌چیی و

مه عسيه ته، پيغه مبه ريش صلى الله عليه وسلم
 فهر موي هتي: نابي گوپراي ه لئى كه سيك
 بكرت، كه له سه ر پيچى خوادا بيت .

٦- مافى پياو له سه ر ژنه كهى نه و ميه به بي ئيزنى نه و،
 كه سيك نه يه ته ماله كهى، كه خوئ حه زى پي ناكات،
 عن ابي هريرة أن رسول الله قال: ((ولا تأذن في بيته
 إلا بأذنه..)) أخرجه البخاري في صحيحه، ج ٩، ص ٢٩٥،
 واته: حه لال نيه به بي ئيزنى ميژده كهى، هيچ
 كه سيك بيته ماله كهى.

كه واته گهر پياو حه زى نه ده كرد (فلان) بيته
 ماله كهى، با هاوسه ره كهى نه هيلئ نه و كه سه بيته
 ماله كهى.

٧- پيوسته له سه ر ئافره تى ميژددار، به بي ئيزنى
 ميژده كهى رپوژووى سونه ت نه گري، گهر به رپوژوو
 بو، ميژده كهى بوئ هه يه پيئ بشكيئ، پيغه مبه ر

دمه‌رموئ: ((لا یحلّ للمرأة أن تصوم وزوجها شاهد
إلا بإذنه)) صحیح البخاری بشرح العسقلانی، ج ٩، ص ٤٩٣،
له ڕیوایه‌تیکی تر دا دمه‌رموئ: ((لا تصوم امرأة
وزوجها شاهد يوماً من غیر رمضان إلا بإذنه)) سنن ابی
داود، ج ٧، ص ١٤٧، جامع الترمذی، ج ٣، ص ٤٩٥، سنن ابن
ماجة، ج ١، ص ٥٦٠.

به‌لام نه‌گهر می‌رده‌که‌ی چوو بو سه‌فه‌ر نه‌وا بو‌ی
هه‌یه به‌رپۆژوو ببی، به‌لام بو رپۆژوو فهرز
(رمضان) ئیزنی می‌رد پیویست نیه.

٨- ئافه‌رتی می‌رددار، نابئ به‌بی ئیزنی می‌رده‌که‌ی، له
مالی می‌رده‌که‌ی ببه‌خشی و خه‌رج بکات، وه‌ک
پیغه‌مبه‌ر ﷺ دمه‌رموئ: ((ولا تنفق امرأة شيئاً من
بیت زوجها إلا بإذن زوجها، قيل: ولا الطعام؟
قال: "ذلك أفضل أموالنا")) حدیث حسن صحیح ابن
ماجة، ١٨٩٥. واته: ژن له مالی می‌رده‌که‌ی نابئ هه‌یج
شتیکی لی ببه‌خشی، مه‌گهر به ئیزنی می‌رده‌که‌ی

بیت، گوتیان: خواردمه‌نیش؟ فهرمووی: ئەمه
باشترین مائمانه.

٩- گەر ئافرمت مال و سامانی هه‌بوو، یارمه‌تی
مێرده‌که‌ی داو بو منداله‌کانی خه‌رج کرد، نابێ منه‌ت
به‌سه‌ر مێرده‌که‌ی بکات، منه‌ت کردن سیفه‌تیکی
زۆر ناشیرینه‌و ده‌بیته‌ هۆی له‌ده‌ست دانی پاداشت و،
خوای گه‌وره‌ش به‌چاوی په‌حمه‌ت ته‌ماشای
منه‌تکاران ناکات. خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿يَتَأْتِيهَا
الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى...﴾

(البقرة- ٢٦٤)، واته‌ ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی بپرواتان
هه‌یناوه‌، خێرو سه‌ده‌قه‌کانتان به‌ منه‌ت و گوته‌وه‌و
به‌چاو دادانه‌وه‌ به‌تال مه‌که‌نه‌وه‌. پێغه‌مبه‌ریش ﷺ
دهرباره‌ی ئه‌وانه‌ی چاکه‌ له‌گه‌ڵ خه‌ڵکی ده‌که‌ن و،
پاشان به‌چاویان دادنه‌وه‌، ده‌فه‌رموی: (لَا يَكْلَمُهُمُ
اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ،

ولهم عذاب أليم، قال: فقرأها رسول الله ﷺ ثلاث مرّات، قال: أبو ذر خابوا وخسروا، مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قال: الْمُسْبِلُ، وَالْمَنَانُ، وَالْمُنْفِقُ سَلَعَتْهُ بِالْجِلْفِ الْكَاذِبِ) رواد مسلم.

لهم فەرموودەییە ئەوە دەر دەکەوێ، کە منەتکەر یەك لەو کەسانەییە، کە خوا لە پڕۆژی قیامەت فەسیان لە گەڵ ناکات و تەماشایان ناکات، پاکیان ناکاتەوێ سزای بە ئێشیان بۆ هەیە.

١٠- پێویستە لەسەر ئافەرتی میژددار، ئارام لەسەر هەژاری میژدەکە بگرێ، بە کەم رازی بێت و فەناوەت بکات بەو هەندە، کە هەیە، داوای شتێک لە میژدەکە نەکات، کە لە سەر ووی توانای دایە، خوای گەورە دەر موی: ﴿...سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا...﴾ (الطلاق- ٧)، واتە: خوای گەورە دوا

ناخوښی و گرانی، خوښی به‌دوادا دینئ. دیاره
هه‌ناعه‌تیش گه‌نجینه‌یه‌که، له‌ناو ناچئ.

١١- پټویسته له‌سه‌ر ئافره‌تی می‌رددار، هه‌ئسئ به‌چاک
په‌رومه‌ده‌کردنی منداڵه‌کانی به‌هه‌منی و
له‌سه‌رخوښی و نه‌رم و نیانی و توپه‌ نه‌بوون لیان و
نه‌گوټنی قسه‌ی ناشیرین و جنیو نه‌دان و دوعای
خراب نه‌کردن بو‌یان، چونکه به‌م په‌فتاران ه‌ ئازار به
دلی می‌رده‌که‌ی ده‌گات، پیغه‌مبه‌ریش ده‌فه‌رمووی:
(لا تؤذین إمراة زوجها فی الدنیا إلا قالت زوجته من
حور عین: لا تؤذیه فأئکک الله، فإنما هو دخیلٌ عندک
یوشک أن یفارقک إلینا)) رواه الترمذی وحسنه وهو کما
قال، ج ٢، ص ٣٢٠، رقم ١٨٤.

واته: له دنیا‌دا هه‌ر ئافره‌تی‌ک ئازاری می‌رده‌که‌ی
بدات نه‌وا نه‌و خوږیه‌ی، که به‌هاوسه‌ر دانراوه بو
نه‌و پیاوه به‌لئ: ئازاری مه‌ده هه‌ی خوا بتکوژئ،

ئهو پیاوه لای توو ئەمانه‌ته، هیڤنده‌ی نه‌ماوه له لاتو
بیته لامان.

١٢- یه‌کیك له مافی میژد به‌سه‌ر هاوسه‌ره‌كه‌ی ئه‌وه‌یه،
پێزی دایك و باوك و خزمه‌كانی بگریو، په‌فتاری له
گه‌لیاندا جوان بی، پیاویش به‌هه‌مان شیوه‌ پێزی
دایك و باوك و خزمه‌كانی خیزانه‌كه‌ی بگری، چونكه
ئهمه‌ش مافه به‌سه‌ریه‌وه.

١٣- پێویسته له‌سه‌ر ئافره‌تی میژددار، نه‌یانی یه‌کانی
کاروباری میژده‌كه‌ی بپاریزیو، له لای هیچ كه‌سیك
نه‌یدرکین، به‌هیچ كلۆجیك باسی
نه‌كات، به‌تایبه‌تی نه‌یانی شه‌وانه‌و سه‌رجیی. گه‌ر
نه‌یانی یه‌کانی درکاند، ئه‌وا له‌ پوژی قیامه‌تدا
ده‌بیته خراپترین كه‌س لای خوای گه‌وره‌، وه‌ك
پێغه‌مبه‌ر ده‌فه‌رموی: ((إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْزِلَةَ يَوْمِ

القيامة الرجل يفضي امرأته وتفضي إليه ثم ينشر
سرّها)) رواه مسلم.

١٤- ئافره‌تی می‌رددار، نابی به‌بی هوو به‌بی به‌لگه داوای
ته‌لاق له می‌رده‌که‌ی بکات، جا نه‌گهر به‌بی هو داوای
کرد، ئه‌وا بوونی به‌هه‌شتی له‌سه‌ر حه‌رام ده‌بی‌ت،
وه‌ك پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((إيما إمراة سألت
زوجها الطلاق من غير بأس فحرام عليها رائحة الجنة))
رواه أحمد في المسند والترمذي (صحيح).

سه‌رچاوه‌كان

- ١- واجبات المرأة المسلمة في ضوء القرآن والسنة، إعداد وتصنيف الشيخ خالد عبدالرحمن العك، الطبعة الأولى، ١٩٩٨
- ٢- تحفة العروس، أو الزواج الإسلامي السعيد، محمود مهدي الأستانبولي، الطبعة الرابعة.
- ٣- المفصل في أحكام المرأة والبيت المسلم في الشريعة الإسلامية، د.عبدالكريم زيدان، الجزء السابع، الطبعة الثانية، ١٩٩٤
- ٤- رسائل الأفراح، الرسالة الثانية للنساء فقط، عبدالإله آل جار الله، الطبعة الأولى ١٩٩٢.

بۆدایەزانی جۆرەھا کتێب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتسبيل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پەراي دانلود کتایبەای مختلفە: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربي ، فارسي)

abu ali alkurdy
www.iqra.forumarabia.com

نوسینگی تفسیر

دفتر: ۰۷۵۰۴۶۰۵۱۲۲

معاونت - شعبہ اعلیٰ - زیر نوبت شریعت پاکستان

ت: 2518138

موبائل: 07504605122

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com